

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de erroribus Pelagianorum, de Gratia, de
Iustificatione & Merito, de Virtutibus Theologicis, & quatuor Cardinalibus,
ac de ineffabili mysterio Incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. V. Patris Martinoni fundamenta solvuntur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77342](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77342)

vatio. Unde Sapient. 7. de Sapientia æterna dicitur: *Cum sit una, omnia potest, & in se permanens, omnia innovat*: id est licet omnis innovatio quæ est in alijs rebus, sit à sapientia æterna, nulla tamen innovatio est in sapientia æterna: quod non verè diceretur, si Verbum Divinum, quod est Sapientia Patris æterni, in Incarnatione, per unionem cum humanitate fuisset innovatum.

35. Denique idem Author malè infert Verbum Divinum non fuisse in Incarnatione intrinsecè mutatum, ex eo quòd ex unionem ad humanitatem, nullum commodum, vel incommodum, incrementum, aut detrimentum in suo esse receperit: cum enim mutatio nihil aliud sit quàm transitus entis existentis in potentia, prout in potentia, ut aliquid intrinsecè mutetur, sufficit quod recipiat formam aliquam ad quam erat in potentia receptiva, quamvis illa nec commodum nec incommodum, nec augmentum nec diminutionem inducat. Unde si Verbum per Incarnationem intrinsecè in seipso humanitatem recepit, vel unionem cum humanitate, quamvis nullum commodum vel incommodum senserit, fuit intrinsecè per Incarnationem mutatum.

S. V.

Patris Martinoni fundamenta solvuntur.

34. **P**rimum Patris Martinoni fundamentum sumitur ex illa Antiphona, quam canit Ecclesia in octava nativitatis Christi: *Mirabile mysterium declaratur hodie, innovantur nature, Deus homo factus est, id quod fuit permansit, & quod non erat assumpsit*, &c. Quibus verbis, clarè videtur enuntiare Ecclesia, quod utraque Christi natura, divina scilicet & humana, per Incarnationem fuit innovata, cum dicat in plurali, *innovantur nature*, & hanc innovationem statim exponat, addens, *Deus homo factus est*.
35. Secundum fundamentum est ex autoritate D. Leonis serm. 20. de nativitate, ubi ait, *Qui ingreditur hac infima Dominus noster Iesus Christus, novo ordine, novâ nativitate generatur: novo ordine, quia invisibilis in suis, factus est visibilis in nostris; nativitate novâ, quia conceptus à Virgine sine paterna carnis concupiscentia, sine materno integritatis injuria*. Idemque repetit in Epistola ad Flavianum.
36. Tertiò plurimi Patres intellexerunt de Incarnatione illud Jeremiæ 31. *Creavit Dominus novum super terram, femina circumdabit virum*. At si est novum quid in Incarnatione, Deus est innovatus: Ergo &c.
37. Quartò arguit ratione: Sicut (inquit) novum fuit homini fieri Deum, ita & Deo novum fuit fieri hominem; & sicut natura humana, novo & inusitato modo se habuit, cum fuit unita personaliter Verbo; ita & Verbum, cum fuit unitum humanitati: Ergo sicut natura humana, ita & Verbum Divinum, in Incarnatione innovatum est.
38. Hæc tamen levia & frivola sunt, ac facilè dilui possunt. Ad primum enim respondetur, sensum illorum verborum, *innovantur nature*, esse quod aliquid insolitum omnibus rebus seu naturis contigit, quando Deus homo factus est, quia ut disputatione sequenti exponemus, per Incarnationis mysterium, omnia instaurata & veluti renovata sunt, propter novam dignitatem & excel-

lentiam omnibus collatam, juxta illud Pauli ad Ephes. 1. *Deus proposuit in dispensatione plenitudinis temporum, instaurare omnia in Christo, quæ in celis & quæ in terra sunt*. Si quis autem contendat, prædicta verba ad divinam & humanam naturam referri, dicendum est, illa debere intelligi de novitate duntaxat extrinsecæ, & impropria, non verò de propria & intrinsecæ. Tum quia ipse Adversarius num. 39. ait absurdum esse cogitare quod innovatio aliqua contingere poterit Verbo, secundum naturam & substantiam divinam: malè ergo infert Verbum esse innovatum intrinsecè, ex verbis illis Ecclesiæ, quæ si veram & intrinsecam innovationem in Verbo significent, diserte dicunt Deum esse innovatum secundum naturam, seu naturam Dei per mysterium Incarnationis innovatam esse. Tum etiam, quia ipsa etiam humana Christi natura, non est propriè & intrinsecè per Incarnationem innovata: quod enim verè & propriè innovatur, transit à veteri statu in quo aliquo tempore fuit, ad novum; humanitas verò Christi non exstitit ullo tempore ante Incarnationem, sed in ipso primo instanti quo fuit formata, fuit Verbo unita, ut infra dicemus. Adde quod, si ex parte humanitatis, admitti deberet innovatio propriæ & intrinsecæ, ponenda esset innovatio intrinsecè immutans: unde verba illa Ecclesiæ, *innovantur nature*, non solum innovationem, sed etiam mutationem in divina & humana Christi natura exprimerent, quod absurdum & erroneum est. Nec obstat quod D. Thomas paragrapho sequenti referendus, doceat in mysterio Incarnationis intervenire mutationem ex parte naturæ humanæ quæ assumitur; loquitur enim de mutatione impropria & largè sumpta, & solum intendit in hoc mysterio humanitatem perfici à Verbo, & non Verbum ab humanitate; non verò de mutatione stricta & propriâ, quia ut docent Philosophi in secundo physicorum, de ratione mutationis strictæ & rigorosæ est, quod subiectum in aliquo instanti manserit sub privatione formæ aut perfectionis per quam mutari dicitur, ut de non esse formæ ad esse illius transire dicatur.

Ad secundum dicendum, D. Leonem verbis relatis solum voluisse asserere, quod temporalis Christi nativitas est nova, si comparetur ad aliorum hominum nativitates, ut patet ex verbis quæ habet paginâ sequenti, ubi totum suum discursum sic concludit: *Est nobis cum Christo natura consimilis, sed origo dissimilis, quia Christus natus est ex Virgine, per Spiritus Sancti operationem, nos generatione carnali ab utroque parente ortum habemus: oportuit enim quod Christus novo ordine nasceretur, qui novam impolluta sinceritatis gratiam, humanis corporibus inferret*.

E Ad tertium dico, verbis illis Jeremiæ, *Creavit Dominus novum super terram &c.* significari quidem per Incarnationis mysterium, plura nova & insolita contigisse; tunc enim femina virum suo utero circumdedit, cum Maria concepit, & novem mensibus in utero portavit Christum, qui à primo suæ conceptionis instanti fuit vir, cum tunc usum rationis habuerit, & scientiâ, prudentiâ, ac sapientiâ repletus fuerit; non tamen per hæc verba Scripturam asserere, vel intendere, quod ipse Deus per tale mysterium innovatus sit.

Ad quartum dicatur fuisse novum & inusitatum Verbo uniri naturæ humanæ in unitate personæ, sicut fuit Deo novum & inusitatum agere ad ex-

tra, quando creavit mundum; unde sicut actio Dei ad extra, non ponit in Deo innovationem intrinsecam, sed tantum extrinsecam, ratione novæ terminationis ad creaturas; ita nec terminatio activa subsistentiæ Verbi Divini, respectu humanitatis assumptæ, nullam importat in ipso innovationem intrinsecam, sed duntaxat extrinsecam; & purè terminativam, quæ sicut ad intrinsecam mutationem non sufficit, ita nec ad innovationem intrinsecam sufficiens debet censerī, ut magis ex dicendis paragrapho sequenti patebit.

§. VI.

Traditur vera solutio difficultatis propositæ.

41. **P**RO vera solutione hujus gravissimæ difficultatis, dicendum est, ideo Verbum per Incarnationem intrinsecè mutatum non esse, quia non est humanitatis subiectum, nec unionis realiter ab illo distinctæ, sed solum intrinsecus terminus; nec factum fuit homo ratione potentiæ passivæ recipiendo humanitatem, vel aliquid a se distinctum, sed solum ratione terminationis, terminando scilicet & personando naturam humanam: Ut autem Verbum intrinsecè mutaretur, necesse erat ut fieret humanitatis subiectum, illam recipiendo intrinsecè, ratione potentiæ passivæ & receptivæ; cum enim mutatio sit actus existentis in potentia, prout in potentia, ut aliquid mutetur intrinsecè, requiritur quod intrinsecè recipiat terminum mutatione productum.

Hanc rationem assignat D. Thomas in 3. dist. 1. quæst. 1. art. 1. ad 1. ubi ait: *Ad primum dicendum quod contingit aliquando in relativis aliquid relativè dici, non quia ipsum referatur, sed quia alterum referatur ad ipsum, ut dicitur in 5. Metaph. sicut scibile relativè dicitur ad scientiam; & in talibus aliquid incipit dici de novo quod prius non dicebatur, nulla mutatione facta circa ipsum, sed circa alterum, nulla enim mutatione facta circa scibile, incipit à me esse scitum, per mei mutationem; & similiter dicitur res scibilis, non per potentiam passivam qua sit in ipsa, sed per potentiam quæ est in sciente; & sic est in proposito, non enim potest esse ut creator ad creaturam referatur, nisi quia creatura ad ipsum referatur, in qua relatio realiter existit; & ideo Deus dicitur uniri, non per mutationem sui, sed ejus cui unitur; & similiter cum dicitur unibilis, hoc dicitur, non per potentiam aliquam passivam in Deo existentem, sed per potentiam qua in creatura est, ut uniri possit. Eandem solutionem tradit hic quæst. 16. art. 6. ad 2. ubi docet tunc solum intervenire mutationem in eo quod de novo fit aliud, quando illud est absolutum: Non enim (inquit) potest albedo aut magnitudo de novo advenire alicui, nisi per hoc quod de novo mutetur ad albedinem vel magnitudinem; ea verò quæ relativè dicuntur, possunt de novo predicari de aliquo, absque ejus mutatione: sicut homo de novo fit dexter absque sui mutatione, per motum illius qui fit ei sinister... esse autem hominem convenit Deo ratione unionis, quæ est relatio quadam, & ideo esse hominem predicatur de novo de Deo, absque ejus mutatione, per mutationem humana natura quæ assumitur in divinam personam.*

44. Porro hujus responsionis sensus non est ille quem imaginatur Valentia, qui existimat D. Thomam locis citatis docuisse, quod homo non sit quid absolutum, sed aliquid relativè de Deo

Tom. IV.

A dictum; hoc enim apertè falsum est, sed tantum Doctor Sanctus, ut immutabilitatem Dei cum ejus incarnatione conciliet, comparat in illis locis denominationem hominis respectu Dei, cum denominationibus relativorum tertij generis, non quantum ad substantiam (ut putavit Valentia) sed quantum ad modum: ita ut integer solutionis sensus sit, quod quando forma est omnino absoluta, hoc est & quoad rem ipsam, & quoad modum denominandi, tunc necessario infert mutationem in subiecto cui advenit de novo: si autem forma relativa sit, vel quoad rem, quia re ipsa est relatio, vel quoad modum, quia licet absoluta in re, denominat tamen per modum relativi, tunc non inducit mutationem: sic autem est, quod etsi forma hominis sit absoluta in re, non tamen denominat per modum absoluti, sed relativi; qui modus consistit, ut ipsemet S. Doctor explicat loco ex tertio sententiarum adducto, in hoc quod forma hominis non denominat Deum ratione alicujus potentiæ passivæ in ipso existentis, sicut denominant alia formæ absolutæ sua receptiva creata, sed ratione potentiæ passivæ quæ est in ipsa natura humana, ad hoc ut uniatur Deo: sicut in relativis tertij generis, res non dicitur scibilis per potentiam passivam quæ sit in ipsa, sed per potentiam quæ est in sciente: Ex quo rectè concluditur, quod sicut res creata, absque ulla sui mutatione, per solam scientis mutationem, scita denominatur; ita & Deus dicitur homo, per solam humanæ naturæ mutationem, eò quod omnis mutationis subiectum, necesse sit esse in potentia ad illud per quod mutatur. Unde ad argumentum initio paragraphi tertij propositum, in forma respondeo, concessa Majori, negando Minorem; licet enim Verbum factum fuerit intrinsecè homo, quod ante incarnationem non erat, quia tamen non factum fuit homo, recipiens in se humanitatem, ratione potentiæ passivæ, sed illam terminando & personando, absque ulla potentialitate, non se habuit aliter intrinsecè in se post incarnationem, quam antea.

Dices primò: Si per impossibile persona Angelicæ humanæ naturæ uniretur, mutaretur intrinsecè, & tamen illam in se non reciperet, sed duntaxat terminaret. Item si personalitas creata produceretur separata à natura, & postea illi uniretur, intrinsecè mutaretur, & tamen personalitas creata, non esset subiectum naturæ, sed tantum terminus: Ergo quod Verbum sit homo, non recipiendo, sed terminando humanitatem, non tollit quominus per incarnationem intrinsecè sit mutatum. Idem argumentum potest fieri de anima rationali, quæ in resurrectione, cum sui mutatione uniretur de novo materiæ, etiam si non habeat rationem subiecti respectu illius.

E Respondeo, dato Antecedente, negando consequentiam & paritatem, triplex enim potest assignari ratio discriminis. Prima est, quia personalitas creata, cum sit entitas quædam incompleta, & modalis, ex unione ad naturam completur & perficitur, unde quamvis non recipiat naturam, tamen ex unione ad illam mutatur. Personalitas autem increata Verbi Divini, cum sit completissima, non completur nec perficitur per unionem ad naturam humanam, sed potius illam complet & perficit; subindeque cum illam in se non recipiat, sed tantum terminet, non mutatur intrinsecè ex unione ad illam.

Secunda est, quia substantia creata non solum terminat naturam, sed etiam in illa recipitur,

Eee iij